

О. А. Гнізділова, Н. М. Манжелій

КАФЕДРА ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

◆ ІСТОРІЯ КАФЕДРИ

Важливість виховання дітей дошкільного віку кваліфікованими фахівцями, потреба навчально-виховних закладів регіону в конкурентоспроможних, компетентних спеціалістах, потреба реалізувати завдання, які стояли перед органами освіти та вищими навчальними закладами, сприяли відкриттю в 1990 році на педагогічному факультеті спеціальності «Дошкільне виховання». Підготовка перших спеціалістів у галузі дошкільного виховання здійснювалася досвідченими викладачами, які працювали на кафедрі педагогіки і психології початкового навчання (доц. О. О. Войналович, доц. Н. М. Дем'яненко, доц. М. П. Лещенко, доц. Н. М. Савельєва, доц. О. С. Чернова, асист. Н. А. Гаркавенко, асист. В. М. Степаненко).

З огляду на нагальні потреби на факультеті відбулася реорганізація, і 30 серпня 1999 року була створена кафедра дошкільної педагогіки (наказ № 144-к від 30.08.1999 р.). Першим керівником новоствореної кафедри стала доктор педагогічних наук, доцент М. П. Лещенко, перед якою стояло важливе завдання – створити дієздатний, творчий, дружний, готовий до життєвих випробувань колектив. Марія Петрівна – автор багатьох праць із порівняльної педагогіки, педагогічної майстерності, інноваційних педагогічних технологій («Виховання казкою», «Мистецька гра», «Виховання в природі», «Драматична творчість», «Виховання мистецтвом» та ін.), засновник наукової школи, учнями якої були В. І. Березан, Н. В. Сулаєва, Л. В. Зімакова, Н. В. Ковалевська, О. О. Вашак, котрі під її керівництвом успішно захистили кандидатські дисертації.

Першими викладачами кафедри дошкільної педагогіки були доценти О. І. Гришко, М. П. Волочай, О. С. Чернова, асистенти Н. А. Горкавенко, В. І. Березан, Н. В. Сулаєва. З 2000 року колектив кафедри поповнився асистентами О. А. Гнізділовою, Л. В. Зімаковою.

У 2001 році кафедру дошкільної педагогіки очолила доцент, кандидат педагогічних наук Н. М. Манжелій, яка доклала багато зусиль для зміцнення колективу. Наталія Михайлівна очолювала його десять років поспіль, віддаючи цій роботі всі знання, душевні сили, створюючи необхідні умови для підвищення наукової кваліфікації членів кафедри. За період її керівництва колектив зріс науково, методично.

У 2002–2004 роках склад кафедри поповнився молодими викладачами О. О. Вашак, І. В. Карапузовою, Н. В. Ковалевською, А. В. Пасічніченко,

Кафедра дошкільної педагогіки. Зліва направо: асист. І. В. Карапузова, ст. викл. Н. В. Суласва, доц. О. С. Чернова, доц. Н. М. Манжелій, доц. О. І. Гришко, асист. А. В. Пасічніченко, асист. Л. В. Зімакова, асист. О. А. Гнізділова. 2001 рік

А. В. Харитонову, більшість із яких була випускниками психолого-педагогічного факультету, магістрами спеціальності «Дошкільне виховання», а згодом успішно захистила кандидатські дисертації.

У 2006 році кафедра дошкільної педагогіки була перейменована в кафедру початкової і дошкільної освіти (протокол ученої ради ПДПУ імені В. Г. Короленка (наказ № 11 від 4.05.2006 р.). До складу кафедри ввійшли канд. пед. н., доц. О. А. Остряньська, асист. В. М. Богута, О. Г. Вільхова, О. І. Зубова, В. О. Просяник, котрі забезпечували викладання навчальних дисциплін на спеціальності «Початкове навчання».

У 2006–2007 н. р. викладачі розпочали плідну роботу над оновленням та вдосконаленням методичного забезпечення курсів, які вивчаються за кредитно-модульною системою навчання. Колективом кафедри були підготовлені акредитаційні справи спеціальностей «Дошкільне виховання», «Початкове навчання», що дало можливість успішно пройти акредитацію, підтвердити відповідність кадрового складу, навчально-методичного та інформаційного забезпечення ліцензійним вимогам. Робочою групою кафедри у складі доц. Н. М. Манжелій, доц. О. А. Гнізділової, доц. О. С. Чернової, доц. А. В. Пасічніченко, ст. викл. Н. В. Ковалевської, асист. Л. П. Клеваки згідно з державними стандартами освіти було розроблено 12 нових навчальних планів спеціальностей «Дошкільне виховання», «Початкове навчання» кваліфікаційних рівнів бакалавра, спеціаліста, магістра.

Підготовка планів зумовила необхідність удосконалення навчально-методичного забезпечення курсів, що викладалися раніше, а також розроб-

ку нових. Зокрема, було створено навчально-методичне забезпечення дисциплін «Етнопсихологія», «Методика проведення занять з народознавства», «Ознайомлення дітей із суспільним довкіллям», «Теорія та методика співпраці ДНЗ із родинами», «Теорія та технологія валеологічної освіти дошкільників», «Порівняльна педагогіка», «Організація дослідницько-експериментальної діяльності дітей у природі», «Виховання дітей раннього віку», «Порівняльна дошкільна педагогіка», «Дошкільна етнопедогогіка», «Методика керівництва логіко-математичним розвитком дітей дошкільного віку» та ін.

За період діяльності кафедри суттєво підвищився науковий рівень викладачів, було захищено 9 дисертацій. На початок 2011–2012 н. р. всі штатні працівники мали науковий ступінь та вчене звання.

З 2011 р. по 2016 рік кафедрі початкової і дошкільної освіти очолювала доктор педагогічних наук, професор Ольга Андріївна Федій. Її наукові інтереси пов'язані з дослідженням методолого-теоретичних засад естетотерапії, проблем гуманізації та естетизації процесу формування сучасної особистості на засадах особистісно орієнтованої парадигми. Розробляючи естетотерапевтичну концепцію педагогічного середовища, О. А. Федій поглиблювала і науково спрямовувала дослідницьку діяльність викладачів кафедри, мала своїх учнів і послідовників – магістрантів та аспірантів. За цей період під її керівництвом захищено чотири кандидатські дисертації.

У 2011–2012 н. р. кафедра успішно пройшла ліцензування та акредитацію на право провадження освітньої діяльності з надання освітніх послуг

Кафедра початкової і дошкільної освіти. Зліва направо сидять: доц. О. І. Гришко, доц. О. С. Чернова, зав. кафедри, доц. Н. М. Манжелій, асист. В. М. Богута, ст. викл. О. О. Вашак; стоять: лаборант О. Ю. Гром'як, асист. С. С. Бурсова, ст. викл. І. В. Карапузова, ст. викл. А. В. Харитонова, доц. А. В. Пасічиченко, асист. О. Г. Вільхова, доц. Л. В. Зімакова, доц. О. А. Гніздзілова, асист. Л. П. Клевака, доц. Н. В. Ковалевська. 2008 рік

КАФЕДРА ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

із підготовки фахівців галузі дошкільної й початкової освіти за освітньо-кваліфікаційними рівнями бакалавра, спеціаліста, магістра. Викладачі кафедри ініціювали запровадження перепідготовки спеціалістів за спеціальностями «Дошкільна освіта» і «Початкова освіта», що дістало підтримку керівництва навчального закладу та Міністерства освіти і науки України. У 2013 році було здійснено перший випуск студентів перепідготовки спеціалістів за цими спеціальностями.

Кафедра початкової і дошкільної освіти. Зліва направо сидять: доц. О. О. Вашак, доц. О. С. Чернова, доц. О. А. Остряньська, зав. кафедри, проф. О. А. Федій, доц. О. І. Гришко, доц. Н. М. Манжелій, доц. Л. В. Зімакова; стоять: ст. викл. В. М. Богута, доц. І. В. Карапузова, доц. О. А. Гнізділова, доц. Н. В. Ковалевська, доц. А. В. Пасічніченко, асист. Т. М. Бовсунівська, ст. лаборант Ю. Г. Степура, ст. викл. Л. П. Клевака, ст. викл. С. С. Бурсова. 2012 рік

У 2014 році професорсько-викладацьким колективом був виданий навчальний посібник, рекомендований Міністерством освіти і науки України: Науково-предметна підготовка магістрів спеціальності «Дошкільна освіта»: навч. посіб. / [О. А. Федій, О. О. Вашак, О. А. Гнізділова та ін.; за ред. О. А. Федій]. – К.: Центр учбової літератури, 2014. – 304 с. У ньому представлені навчальні програми, опорні конспекти лекцій, тематика практичних занять, завдання для самостійної роботи, програму організації та проведення виробничої науково-педагогічної практики, а також методичні рекомендації щодо написання магістерської кваліфікаційної роботи.

Вагомим досягненням науковців кафедри стало проведення всеукраїнських та міжнародних науково-практичних конференцій: «Впровадження інноваційних технологій у дошкільних закладах Полтавщини» (2002 р.), «Пренатальні психосоматичні реакції та післянатальний розвиток і формування особистості дитини: педагогічний, психологічний, медичний аспекти» (2004 р.), «Психолого-педагогічні проблеми формування професіоналізму викладача вищої школи в умовах європейського виміру» (2006 р.), «Соціально-

педагогічний комплекс регіону: теорія і практика» (2008 р.), «Сучасні тенденції розвитку теорії і практики дошкільної освіти» (2010 р.). У 2013 році цікаво і змістовно був проведений Міжнародний круглий стіл on-line «Здоров'єсберегаючі технології в освітньому просторі», що відбувся спільно з Федеральною державною автономною установою вищої професійної освіти «Белгородський національний дослідницький університет» і Харківською інженерно-педагогічною академією.

У 2015 році викладачами кафедри спільно з кафедрою дошкільної та початкової освіти Вінницького державного педагогічного університету імені М. Коцюбинського було проведено Міжнародну науково-практичну інтернет-конференцію «Актуальні проблеми формування творчої особистості педагога в контексті наступності дошкільної та початкової освіти». Відеозв'язок відбувся у форматі чотиристороннього Skype-з'єднання Вінницького державного педагогічного університету імені М. Коцюбинського, Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, Куявсько-Поморської вищої школи у Бидгощі (Польща) та Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка.

◆ КАФЕДРА СЬОГОДНІ

У зв'язку з акредитаційними вимогами до випускових кафедр вищих навчальних закладів відбулася реорганізація кафедри початкової і дошкільної освіти, з якої виокремилася кафедра дошкільної освіти (наказ № 36-р від 25 травня 2016 р.). Її очолила доктор педагогічних наук, професор Олена Анатоліївна Гнізділова.

Сьогодні кафедра дошкільної освіти – це потужний колектив однодумців, які мають значний науковий потенціал. Тут працюють 9 висококваліфікованих викладачів: 1 доктор педагогічних наук, професор (О. А. Гнізділова), 7 кандидатів наук, доцентів (О. О. Вашак, О. І. Гришко, Л. В. Зімакова, І. В. Карапузова, Н. В. Ковалевська, Н. М. Манжелій, А. В. Пасічніченко), 1 старший викладач (С. С. Бурсова), 1 старший лаборант (В. М. Коваль).

Кафедра є випусковою і забезпечує підготовку фахівців різних освітніх рівнів за спеціальністю «Дошкільна освіта» та викладання понад 50 навчальних дисциплін. У 2016 році було отримано ліцензію на підготовку аспірантів цієї спеціальності (ліцензійний обсяг – 5 осіб), у 2017 році – магістрів (ліцензійний обсяг – 150 осіб).

Діяльність професорсько-викладацького складу спрямована на вдосконалення, розробку і впровадження у навчальний процес інноваційних форм і методів, продуктивних технологій проведення аудиторних занять і педагогічної практики. Викладачі розробляють нові навчальні плани, курси, постійно працюють над удосконаленням навчально-методичного забезпечення дисциплін. Під час читання лекцій, проведення практичних занять вони

націлюють студентів на усвідомлення перспективних тенденцій розвитку педагогічної науки, що ґрунтуються на кращих світових і національних педагогічних здобутках минулого та новітніх педагогічних ідеях сучасних науковців.

Незамінними помічниками в організації навчально-виховного процесу були і є лаборанти кафедри. У різні роки на цій посаді працювали О. В. На-

За розробкою навчальних планів спеціальності «Дошкільна освіта» доценти кафедри дошкільної освіти А. В. Пасічніченко та Н. В. Ковалевська

ливка, О. А. Гнізділова, О. Є. Бугаєць, О. В. Сауся, Н. В. Хоролець, Н. І. Вовк, О. Ю. Гром'як, Т. М. Скрипай, Ю. Г. Степура. Деякі з них розпочали та успішно завершили науково-педагогічні дослідження, здобули наукові ступені та вчені звання – доктор педагогічних наук, професор О. А. Гнізділова, кандидати педагогічних наук О. В. Наливка, Т. М. Скрипай, Ю. Г. Степура.

Усі викладачі кафедри постійно працюють над професійно-особистісним самовдосконаленням, вагомим складником якого є систематичне ознайомлення з актуальними досягненнями психолого-педагогічної науки та втілення її інновацій у практику освітнього процесу вищої школи. Проблема активізації навчального процесу, формування ґрунтовних знань, умінь із фахових дисциплін є одним з актуальних завдань викладачів. Вони спрямовують свою діяльність на розробку і застосування таких форм, методів і засобів навчання, які б сприяли підвищенню пізнавального інтересу студентів, їхньої активності, творчості. У процесі читання лекцій і проведення практичних занять викладачі широко використовують інтерактивні методи навчання – ділові та рольові ігри, моделювання, кейс-метод та засоби інформаційно-комунікаційних технологій – мультимедійні презентації, e-mail-розсилки опорних конспектів лекцій, завдань до практичних занять, самостійної роботи; до індивідуальних і групових завдань уключають навчальні проекти, проводять майстер-класи тощо.

На лекційних і практичних заняттях студенти ознайомлюються з інноваційними засобами навчання дітей у ДНЗ (палички Кюізенера, блоки Д'єнеша,

Кафедра дошкільної освіти. Зліва направо сидять:
доц. А. В. Пасічніченко, доц. О. І. Гришко, доц. Н. М. Манжелій, доц. О. О. Вашак;
стоять: доц. Л. В. Зімакова, ст. викл. С. С. Бурсова, доц. Н. В. Ковалевська, зав. кафедри,
проф. О. А. Гнізділова, доц. І. В. Карапузова, ст. лаб. Ю. Г. Степура. 2017 рік

Кубики Нікітіна та ін.), демонструють слайд-презентації з кожної запропонованої методики та технології. Для стимулювання студентської пізнавальної активності, розвитку логічного мислення викладачі пропонують розробляти структурно-логічні схеми до окремих тем і питань курсів, проводити навчальні ігри, виконувати практичні і творчі завдання, моделювати педагогічний процес у ДНЗ та навчальні ситуації.

Науково-дослідницька діяльність завжди була і є важливим складником роботи кафедри дошкільної освіти. На кафедрі працює наукова лабораторія проф. О. А. Гнізділової, під керівництвом якої виконуються дисертаційні дослідження, присвячені проблемам професійної підготовки майбутніх фахівців. Викладачі кафедри виступають опонентами докторських та кандидатських дисертацій, готують відгуки на автореферати, рецензії на наукові та методичні праці.

У межах наукової теми кафедри «Інноваційний потенціал професійної підготовки майбутніх фахівців у галузі дошкільної освіти» проводяться наукові дослідження, за результатами яких видрукувана значна кількість праць. У доробку кафедри – публікації різного типу: монографії, підручники, навчальні посібники, методичні рекомендації, статті, навчальні програми.

Викладачі кафедри регулярно беруть участь у міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях, щороку організують і проводять регіональні науково-практичні семінари: «Сучасні технології формування креативності суб'єктів педагогічного процесу засобами мистецтва», «Актуальні питання підготовки майбутніх педагогів спеціальностей «Дошкільна освіта» та «Початкова освіта»: компетентнісний підхід» (2014 р.), «Дошкільна освіта: проблеми, пошуки, інновації» (2015 р.), «Інноваційний потенціал

професійної підготовки майбутніх фахівців початкової і дошкільної освіти» (2016 р.), «Інноваційний освітній простір у сучасному ДНЗ: знахідки, досвід педагогів України та зарубіжжя» (2017 р.). Їхні результати висвітлені на сторінках збірників наукових статей, фахових видань в Україні та за її межами. Традиційним є видання кафедрального збірника наукових праць «Дошкільна освіта у сучасному соціокультурному просторі», в якому представлені наукові доробки магістрантів та викладачів кафедри, представників інших вишів України та зарубіжжя.

З метою обміну досвідом колектив кафедри дошкільної освіти підтримує партнерські зв'язки з багатьма українськими вищими навчальними закладами. У контексті обговорення актуальних наукових, теоретико-практичних проблем дошкільної освіти здійснюється тісна співпраця з кафедрою дошкільної педагогіки і психології Глухівського національного педагогічного університету імені О. Довженка, кафедрою дошкільної і початкової освіти Чернігівського національного педагогічного університету ім. Т. Г. Шевченка, кафедрою дошкільної та початкової освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені І. Огієнка, Інститутом педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України. Проектується проведення спільних науково-практичних конференцій, семінарів, круглих столів, проходить стажування викладачів. Міцні, дружні, творчі взаємини єднають кафедру дошкільної освіти з дошкільними навчальними закладами м. Полтави (№№ 2, 6, 17, 36, 40, 80), які створюють належні умови для проведення педагогічних практик, надають можливості для запровадження в освітньо-виховний процес новітніх науково-методичних досягнень, сприяють опануванню студентами професійної педагогічної майстерності.

У процесі навчання студенти розв'язують творчі задачі, пишуть реферати, готують наукові повідомлення та проекти, слайд-презентації до рефератів і доповідей. Семінарські і практичні заняття проводяться у формі ділових та рольових ігор, дидактичних дискусій, різноманітних тренінгів. Вимоги сьогодення – акцентування на самостійній роботі майбутніх фахівців. Тому викладачі значну увагу приділяють методичному забезпеченню цього виду роботи студентів денної та заочної форм навчання. Підготовлені навчально-методичні комплекси містять завдання й методичні рекомендації, якими користуються студенти під час самостійного опрацювання. Питання самостійної роботи студентів перебувають у центрі уваги й обговорюються на засіданнях кафедри та методичних семінарах.

Невід'ємним складником науково-дослідної діяльності кафедри є наукова робота студентів. Викладачі здійснюють керівництво курсовими та магістерськими роботами, апробація результатів яких відбувається на сторінках науково-педагогічних видань різного рівня, у виступах на науково-практичних конференціях.

На кафедрі працює 8 проблемних груп: «Самобутність дошкільного дитинства як періоду інтенсивного розвитку особистості» (керівник –

проф. О. А. Гнізділова), «Формування логіко-математичної компетентності у ДНЗ в сучасних умовах розвитку дошкільної освіти» (керівник – доц. О. І. Гришко), «Наступність у роботі дитячого садка і початкової школи» (керівник – доц. Н. М. Манжелій), «Соціально-емоційний розвиток дошкільника» (керівник – доц. А. В. Пасічниченко), «Основні засади народної педагогіки в національних і загальнолюдських цінностях» (керівник – доц. О. О. Вашак), «Актуальні проблеми дошкільної лінгводидактики» (керівник – доц. Л. В. Зімакова), «Співпраця ДНЗ з родинами в сучасних умовах» (керівник – доц. Н. В. Ковалевська), «Формування екологічної компетентності дітей дошкільного віку» (керівник – доц. І. В. Карапузова). Результати своїх досліджень студенти апробують на наукових конференціях, педагогічних читаннях, практичних заняттях, у виступах перед педагогами дошкільних навчальних закладів.

Традиційною стала участь студентів у Сухомлинських читаннях, щорічній Міжнародній студентській конференції «Формування сучасного освітнього середовища: теорія і практика», науково-практичних конференціях, що проводяться за межами ПНПУ імені В. Г. Короленка. Студенти спеціальності «Дошкільна освіта», які мають відмінні успіхи в навчанні, активні в громадській роботі, отримують стипендію імені В. О. Сухомлинського.

Викладачі кафедри постійно готують студентів до участі у всеукраїнських олімпіадах із дошкільної педагогіки і мають позитивні результати. Зокрема, останні 10 років вихованці кафедри мають нагороди в різних номінаціях. У 2011 р. колектив кафедри був нагороджений грамотою за якісну підготовку студентів до участі у II етапі Всеукраїнської студентської олімпіади зі спеціальності «Дошкільна освіта» (20–22 квітня 2011 р., Слов'янський державний педагогічний університет). У 2017 р. студентка Т. Левченко виборола II місце у Всеукраїнській олімпіаді з дошкільної освіти (м. Харків).

Науково-практичний семінар «Освітні інновації дошкільля» на базі ДНЗ № 40 «Ромашка». Зліва направо стоять: вихователь-методист О. В. Жовнір, проф. О. А. Гнізділова, вихователь А. П. Гаркушко, доц. Л. В. Зімакова, доц. О. О. Вашак, доц. І. В. Карапузова, завідувач ДНЗ А. В. Крупник

Учасники II етапу Всеукраїнської студентської олімпіади спеціальності «Дошкільна освіта»
І. С. Крупицька та Т.Ю. Левченко разом із завідувачем кафедри дошкільної освіти проф. О. А. Гнізділовою

Студенти спеціальності «Дошкільна освіта» беруть активну участь в університетському конкурсі наукових робіт, є постійними учасниками всеукраїнського та міжнародних конкурсів, де неодноразово отримували призові місця. Їхніми керівниками були проф. О. А. Гнізділова (Н. Гаврилюк («Підготовка майбутніх вихователів до формування здоров'язбережувальних компетенцій у дітей дошкільного віку» (2013 р.)), доц. Л. В. Зімакова (Ж. Матюх «Підготовка майбутніх вихователів до використання сучасних засобів розвитку мовлення дошкільників» (2013 р.)), доц. Н. В. Ковалевська (С. Бука «Нетрадиційні форми співпраці ДНЗ з родиною» (2015 р.)), доц. О. І. Гришко (О. Кириченко «Використання розвивального математичного матеріалу для формування елементарних математичних уявлень дошкільників у ДНЗ» (2016 р.)),

доц. Н. М. Манжелій (І. Дубницька «Особливості ознайомлення дітей старшого дошкільного віку з українською народною іграшкою» (2017 р.)).

Важливе місце у роботі кафедри посідає методична робота. Велика увага надається проведенню методичних семінарів, на яких розглядаються питання організації навчально-виховного поєднання в умовах кредитно-модульної системи, використання інноваційних технологій, актуальні проблеми дошкільної освіти, професійної підготовки майбутніх вихователів. Викладачами докладається чимало зусиль до розробки навчально-методичних комплексів із фахових дисциплін і створення до них навчальних та навчально-методичних посібників, методичних рекомендацій.

Широко використовуються навчально-методичні посібники, підготовлені викладачами й магістрантами, на практичних заняттях із фахових дисциплін та в практиці роботи вихователів дошкільних навчальних закладів: Гнізділова О. А. Активізація рухової діяльності дітей дошкільного віку засобами нестандартного фізкультурного обладнання / О. А. Гнізділова, А. В. Цисик. – Полтава, 2017. – 117 с.; Ковалевська Н. В. Вплив батька на формування особистості дитини дошкільного віку : навч.-метод. посіб. / Н. В. Ковалевська, Н. М. Манжелій, С. Ю. Вертелецька. – Полтава : ПНПУ, 2017. – 75 с.; Вашак О. О. Особливості використання українського народного фольклору в процесі національного виховання дітей молодшого дошкільного віку : навч.-метод. посіб. / О. О. Вашак, О. О. Бабич. – Полтава : ПНПУ, 2017. – 83 с.;

Гришко О. І. Підготовка майбутніх вихователів до логіко-математичного розвитку дітей дошкільного віку : навч.-метод. посіб. для студ. і викл. ВНЗ / О. І. Гришко, О. В. Журба. – Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2014. – 106 с.; Пасічніченко А. В. Професійна підготовка майбутніх вихователів до формування міжособистісних взаємин у системі «дитина–дитина» : навч.-метод. посіб. для студ. і викл. ВНЗ / А. В. Пасічніченко, Ю. П. Перехрест. – Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2014. – 80 с.

Кафедрою проводиться значна виховна робота серед студентів, основним завданням якої є формування особистості майбутнього фахівця, людини з високими морально-духовними якостями громадянина, професіонала-майстра. Викладачі спрямовують свою діяльність на формування потреби студентів у високих культурних і духовних цінностях, розвиток їхнього творчого потенціалу. Значна роль у особистісному розвитку майбутніх вихователів належить інституту кураторів. На кафедрі дошкільної освіти ця важлива роль покладена на викладачів, авторитет яких визначається професійними та особистісними якостями, знаннями, життєвим досвідом. Вони плідно працюють з академічними групами впродовж усього терміну навчання, допомагають у проведенні різноманітних виховних позааудиторних заходів, підготовці до участі у традиційних факультетських заходах. Особлива увага надається національно-патріотичному вихованню студентської молоді, залученню до різноманітних флешмобів, благодійних акцій на підтримку військовослужбовців, дітей-сиріт.

Цікавими, професійно спрямованими стали заходи, проведені в рамках щорічного тижня психолого-педагогічного факультету, зокрема науково-практичний семінар «Театральне мистецтво як засіб розвитку особистості дошкільника» (організатори – проф. О. А. Гнізділова, доц. Л. В. Зімакова), майстер-класи «Солоне тісто у роботі вихователя ДНЗ», «Орігамі у роботі вихователів» (організатор – доц. А. В. Пасічніченко), майстер-класи з педагогічної майстерності на теми «Технологія організації комунікативно-пізнавальної діяльності дітей вихователями ДНЗ у сучасному інформаційному просторі» (організатор – доц. Л. В. Зімакова), «Ментальна математика» (організатор – доц. О. О. Вашак) тощо.

Професорсько-викладацький склад кафедри перспективи розвитку вбачає у підвищенні науково-методичної підготовки викладачів, їхнього науково-дослідного потенціалу, впровадженні у навчальний процес інноваційних технологій, зосередженні уваги на оновленні змісту теоретичної і практичної підготовки майбутніх вихователів, розробці електронних підручників, активізації самостійної роботи студентів, стимулюванні їх до самоосвіти, співпраці із практичними працівниками галузі.

◇ ВИКЛАДАЧІ КАФЕДРИ

ГНІЗДІЛОВА Олена Анатоліївна

– *ORCID (ID):*

orcid.org/0000-0001-7706-2427

– *Посада, науковий ступінь, учене звання, інші обов'язки:*

завідувач кафедри дошкільної освіти, доктор педагогічних наук, професор, член спеціалізованої вченої ради Д 44.053.03 Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка зі спеціальності 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки», член науково-методичної комісії сектору вищої освіти Науково-методичної ради МОН України (підкомісії 012 – Дошкільна освіта), заступник головного редактора фахового збірника наукових праць «Педагогічні науки» ПНПУ імені В. Г. Короленка, член редакційної колегії всеукраїнського науково-практичного освітньо-популярного журналу «Імідж сучасного педагога», член ученої ради психолого-педагогічного факультету.

– *Освіта:*

закінчила психолого-педагогічний факультет Полтавського державного педагогічного інституту ім. В. Г. Короленка (1997 р.), здобула кваліфікацію викладача дошкільної педагогіки і психології, вихователя з правом проведення занять іноземною мовою; Інститут післядипломної освіти Харківського державного педагогічного університету ім. Г. С. Сковороди (2000 р.), здобула кваліфікацію практичного психолога.

– *Тема кандидатської дисертації, місце і рік захисту, науковий керівник:*

Педагогічні ідеї та громадсько-просвітницька діяльність В. Г. Короленка : дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки». – Харків, 2004. Захищена в Харківському національному педагогічному університеті імені Г. С. Сковороди. Науковий керівник – кандидат педагогічних наук, професор Л. Д. Попова.

– *Тема докторської дисертації, місце і рік захисту:*

Становлення і розвиток наукових шкіл у вищих педагогічних навчальних закладах Східної України в ХХ столітті : дис. доктора пед. наук : спец. 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки». – Харків, 2012. Захищена в Харківському національному педагогічному університеті імені Г. С. Сковороди.

– *Наукові інтереси:*

дослідження генези та здобутків науково-педагогічних шкіл України в історичній ретроспективі, актуальних проблем вітчизняної і зарубіжної дошкільної освіти, специфіки формування професійної компетентності

майбутнього вихователя в умовах вищого навчального закладу. Має понад 100 наукових і навчально-методичних праць.

– Основні публікації:

1. Гнізділова О. А. Володимир Короленко: педагогічні ідеї та досвід громадсько-просвітницької діяльності / О. А. Гнізділова. – Полтава : ПДПУ імені В. Г. Короленка, 2006. – 118 с.
2. Гнізділова О. А. Наукові школи вищих педагогічних навчальних закладів Східної України ХХ століття: теорія, досвід, перспективи : монографія / О. А. Гнізділова. – Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2011. – 388 с.
3. Гнізділова О. А. Наукові школи Східного регіону (спецкурс) / О. А. Гнізділова // Науково-предметна підготовка магістрів спеціальності «Дошкільна освіта» : навч. посіб. / [О. А. Федій, О. О. Вашак, О. А. Гнізділова та ін. ; за ред. О. А. Федій]. – К. : Центр учбової літератури, 2014. – С. 226–252.
4. Гнізділова О. А. Формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів : навч.-метод. посіб. для студ. спец. 6.010101, 7.01010101 «Дошкільна освіта», вихователів, методистів, завідувачів дошкільних закладів / О. А. Гнізділова, О. О. Харченко. – Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2014. – 112 с.
5. Гнізділова О. Підготовка майбутніх вихователів дітей дошкільного віку до фізкультурно-оздоровчої діяльності : навч.-метод. посіб. для студ. спец. 6.010101, 7.01010101 «Дошкільна освіта», вихователів, методистів, завідувачів дошкільних закладів / О. Гнізділова, Н. Жамардій. – Полтава : ПНПУ, 2014. – 112 с.
6. Гнізділова О. А. Дослідно-експериментальна діяльність дітей з природними об'єктами в умовах ДНЗ : навч. посіб. для студ. спец. 6.010101, 7.01010101 «Дошкільна освіта», вихователів, методистів, завідувачів дошкільних закладів / О. А. Гнізділова, Т. В. Федій. – Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2014. – 107 с.
7. Гнізділова О. А. Формування здоров'язбережувальної компетенції у дітей дошкільного віку : навч.-метод. посіб. для студ. спец. 6.010101, 7.01010101 «Дошкільна освіта», вихователів, методистів, завідувачів дошкільних закладів / О. А. Гнізділова, Н. В. Гаврилюк. – Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2013. – 112 с.
8. Гнізділова О. А. Огієнко Іван Іванович (1882–1972) / О. А. Гнізділова // 25 видатних українських педагогів : підруч. / за ред. А. М. Бойко. – Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2016. – С. 300–311.
9. Гнізділова О. А. Життєвий шлях та наукова діяльність академіка Івана Андрійовича Зязюна / О. А. Гнізділова // Витоки педагогічної майстерності : зб. наук. праць. – Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2015. – Вип. 16. – С. 13–19.
10. Гнізділова О. А. Порівняльна дошкільна педагогіка як інтердисциплінарна галузь наукового знання / О. А. Гнізділова // Педагогічна освіта: теорія і практика : зб. наук. праць / голов. ред. В. М. Лабунець. – Кам'янець-Подільський, 2016. – Вип. 2 (21). – Ч. 2. – С. 173–179.
11. Гнізділова О. А. Наукові школи Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка / О. А. Гнізділова // Педагогіка та психологія : зб. наук. праць / за заг. ред. І. Ф. Прокопенка, С. Т. Золотухіної. – Харків : Рожко С. Г., 2016. – Вип. 54. – С. 246–257.
12. Гнізділова О. А. «Порівняльна дошкільна педагогіка» у системі професійної підготовки майбутнього вихователя / О. А. Гнізділова // Scientific horizons –2016 : materials of the XII Intern. scient. and pract. conf. (September 30 – October 7, 2016). – 2016. – С. 68–70.

13. Gnizdilova E. Comparative preschool pedagogy as an interdisciplinary branch of science / E. Gnizdilova // In the Sphere of Education and Artistic Work / edited by Marija Chepil, Anna Marta Zukowska, Oresta Karpenko. – Drohobych : Publishing department of Drohobych State Pedagogical Ivan Franko University, 2016. – P. 11–17.
14. Hnizdilova O. Naukowe szkoły Połtawskiego Narodowego Uniwersytetu Pedagogicznego im. V. G. Korolenki / O. Hnizdilova // Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio J – Paedagogia-Psychologia. – Lublin : Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, 2016. – Vol 29. – № 2. – S. 91–99.

– *Нагороди, премії, відзнаки:*

лауреат Полтавської обласної премії імені Леоніда Бразова в номінації «Критика і літературознавство» (2015 р.), почесні грамоти Полтавської обласної ради (2013, 2016 рр.).

– *Навчальні дисципліни, які викладає:*

вступ до спеціальності «Дошкільна освіта»; дошкільна педагогіка; актуальні проблеми дошкільної педагогіки; порівняльна дошкільна педагогіка; методика викладання дошкільної педагогіки і психології; сучасні технології дошкільного виховання; наукові школи у галузі дошкільної освіти.

ВАШАК Оксана Олексіївна

– *ORCID (ID):*

orcid.org/0000-0002-7091-8242

– *Посада, науковий ступінь, учене звання, інші обов'язки:*

доцент кафедри дошкільної освіти, кандидат педагогічних наук, завідувач музею психолого-педагогічного факультету, член ученої ради психолого-педагогічного факультету.

– *Освіта:*

закінчила психолого-педагогічний факультет Полтавського державного педагогічного університету імені В. Г. Короленка (2002 р.), здобула ступінь магістра педагогічної освіти, кваліфікацію викладача дошкільної педагогіки та методик дошкільного виховання.

– *Тема кандидатської дисертації, місце і рік захисту, науковий керівник:*

Підготовка майбутніх вихователів до екологічного виховання дошкільників на засадах етнопедагогіки : дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти». – К., 2010. Захищена в Київському університеті імені Бориса Грінченка. Науковий керівник – доктор педагогічних наук, професор М. П. Лещенко.

– *Наукові інтереси:*

професійна підготовка майбутніх вихователів до використання принципів української етнопедагогіки у процесі національного виховання дітей дошкільного віку, роль дитинознавства в українській народній

педагогіці, використання інноваційних технологій в освітній діяльності управлінців дошкільних навчальних закладів. Має понад 80 наукових і навчально-методичних праць.

– Основні публікації:

1. Вашак О. О. Педагогічна практика у ВНЗ / О. О. Вашак // Науково-предметна підготовка магістрів спеціальності «Дошкільна освіта» : навч. посіб. / [О. А. Федій, О. О. Вашак, О. А. Гнізділова та ін. ; за ред. О. А. Федій]. – К. : Центр учбової літератури, 2014. – С. 253–260.
2. Вашак О. О. Психологія управління та управління в системі дошкільної освіти : навч.-метод. посіб. для студ. спец. «Дошкільна освіта» / О. О. Вашак. – Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2015. – 86 с.
3. Вашак О. О. Методика проведення занять з народознавства у ДНЗ : навч.-метод. посіб. для студ. спец. «Дошкільна освіта» / О. О. Вашак. – Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2016. – 170 с.
4. Вашак О. О. Українські народні ігри як засіб екологічного виховання дошкільників / О. О. Вашак // II Міжнародні психолого-педагогічні Челпанівські читання (з нагоди 100-річчя заснування Психологічного інституту Г. І. Челпановим) : зб. наук. праць за матеріалами міжнародної науково-практичної конференції. – К., 2013. – С. 35–36.
5. Вашак О. О. Формування екологічного світобачення дошкільників у національній системі виховання / О. О. Вашак // Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди». – К. : Гнозис, 2014. – Дод. 1 до вип. 35. – Т. VI (57) : Тематичний випуск «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору». – С. 60–67.
6. Вашак О. О. Значення української етнопедагогіки у підготовці майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів / О. О. Вашак // Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди». – К. : Гнозис, 2014. – Дод. 1 до вип. 35. – Т. IX (60) : Тематичний випуск «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору». – С. 339–347.
7. Вашак О. О. Значення педагогіки народознавства для сучасної національної системи виховання / О. О. Вашак // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології : зб. наук. праць за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції «Інноваційний розвиток вищої освіти: глобальний та національний виміри змін». – Суми, 2015. – С. 101–109.
8. Вашак О. О. Становлення системи суспільного дошкільного виховання на Полтавщині у період кінця XIX – початку XX ст. / О. О. Вашак // Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди». – К. : Гнозис, 2015. – Дод. 1 до вип. 35. – Т. X (61) : Тематичний випуск «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору». – С. 339–347.
9. Вашак О. О. Особливості підготовки майбутніх вихователів до формування творчої особистості дитини дошкільного віку на заняттях з народознавства / О. О. Вашак // Педагогічна освіта: теорія і практика : зб. наук. праць за матеріалами II Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми наступності початкової і дошкільної освіти». – К., 2016. – Вип. 1 (20). – С. 188–194.

– *Навчальні дисципліни, які викладає:*

виховання дітей раннього віку; дошкільна етнопедагогіка з методикою проведення занять з народознавства; теоретико-методичні аспекти викладання у ВНЗ курсу «Дошкільна етнопедагогіка з методикою проведення занять з народознавства»; основи педагогічної майстерності та педагогічної творчості; психологія управління та управління в системі дошкільної освіти; сучасні технології управління дошкільною освітою; технології формування національно-патріотичної компетенції дошкільників.

ГРИШКО Ольга Іванівна

– *ORCID (ID):*

orcid.org/0000-0002-9149-3992

– *Посада, науковий ступінь, учене звання, інші обов'язки:*

доцент кафедри дошкільної освіти, кандидат педагогічних наук.

– *Освіта:*

закінчила фізико-математичний факультет Полтавського державного педагогічного інституту імені В. Г. Короленка (1980 р.), здобула кваліфікацію вчителя фізики і математики середньої школи.

– *Тема кандидатської дисертації, місце і рік захисту, науковий керівник:*

Формування у молодших школярів умінь доказово міркувати в процесі навчання математики : дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.02 «Методика викладання математики». – К., 1994. Захищена в Українському державному педагогічному університеті імені М. П. Драгоманова. Науковий керівник – кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник О. С. Дубинчук.

– *Наукові інтереси:*

проблеми професійної підготовки майбутніх вихователів до логіко-математичного розвитку дітей дошкільного віку. Має понад 150 наукових і навчально-методичних праць.

– *Основні публікації:*

1. Гришко О. І. Використання логіко-математичних ігор як засобу формування математичної компетентності дітей дошкільного віку : навч.-метод. посіб. для студ. спец. 6.010101 «Дошкільна освіта» / О. І. Гришко. – Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2012. – 95 с.
2. Гришко О. І. Теоретичні та методичні основи викладання у вищих навчальних закладах курсу «Теорія та методика формування елементарних математичних уявлень у дошкільників» / О. І. Гришко, Н. Д. Карапузова // Науково-предметна підготовка магістрів спеціальності «Дошкільна освіта» : навч. посіб. / [О. А. Федій, О. О. Вашак, О. А. Гнізділова та ін. ; за ред. О. А. Федій]. – К. : Центр учбової літератури, 2014. – С. 63–95.
3. Гришко О. І. Формування елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку засобами нетрадиційних технологій : навч.-метод. посіб. для

- студ. спец. 6.010101, 7.01010101 «Дошкільна освіта», вихователів, методистів ДНЗ / О. І. Гришко. – Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2014. – 77 с.
4. Гришко О. І. Підготовка майбутніх вихователів до логіко-математичного розвитку дітей дошкільного віку : навч.-метод. посіб. для студ. спец. 6.010101, 7.01010101 «Дошкільна освіта», вихователів, методистів ДНЗ / О. І. Гришко. – Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2014. – 81 с.
  5. Гришко О. І. Формування креативної компетентності майбутніх вихователів дошкільного навчального закладу у процесі професійної підготовки (на матеріалі ТМФЕМУ) : навч.-метод. посіб. для студ. спец. 6.010101, 7.01010101 «Дошкільна освіта», вихователів, методистів ДНЗ / О. І. Гришко. – Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2015. – 81 с.
  6. Гришко О. І. Методологія організації наукових досліджень : навч.-метод. посіб. для магістр. спец. «Дошкільна освіта» / О. І. Гришко, Л. П. Клевака. – Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2017. – 53 с.
  7. Гришко О. І. Педагогічна діяльність жіночих навчальних закладів Полтавської губернії наприкінці XIX – початку XX століття / О. І. Гришко, Л. П. Клевака // Педагогіка та психологія : зб. наук. праць / за заг. ред. І. Ф. Прокопенка, С. Т. Золотухіної. – Харків : Видавець Рожко С. Г., 2016. – Вип. 55. – С. 221–232.
  8. Гришко О. І. Корекційно-виховна діяльність Полтавського центру розвитку дитини «Дитяча корпорація успіху» / О. І. Гришко, Л. П. Клевака // Соціально-гуманітарний вісник : зб. наук. праць / голов. ред. С. П. Кучин. – Харків : Товариство «Наука та знання», 2016. – Вип. 15. – С. 13–20.
  9. Гришко О. І. Поєднання традиційних і інноваційних методів організації навчального процесу: гендерний підхід / О. І. Гришко, Л. П. Клевака // Педагогіка та психологія : зб. наук. праць / за заг. ред. І. Ф. Прокопенка, С. Т. Золотухіної. – Харків : Рожко С. Г., 2017. – Вип. 57. – С. 43–54.

– Нагороди, премії, відзнаки:

почесні грамоти університету та психолого-педагогічного факультету за сумлінну працю, успішну професійну діяльність, підготовку висококваліфікованих кадрів, якісне кедрівництво студентською науковою роботою (2007, 2009, 2014, 2016 рр.).

– Навчальні дисципліни, які викладає:

теорія і методика формування елементарних математичних уявлень; методика керівництва логіко-математичним розвитком дітей дошкільного віку; сучасні технології формування математичної компетентності дошкільників; педагогічні технології; основи викладання курсу «Теорія та методика формування елементарних математичних уявлень».

ЗИМАКОВА Лілія Василівна

– ORCID (ID):

orcid.org/0000-0001-8066-5181

– Посада, науковий ступінь, учене звання, інші обов'язки:

доцент кафедри дошкільної освіти, кандидат педагогічних наук, член ученої ради психолого-педагогічного факультету.

– *Освіта:*

закінчила шкільне відділення Кременчуцького педагогічного училища ім. А. С. Макаренка (1995 р.), психолого-педагогічний факультет Полтавського державного педагогічного інституту імені В. Г. Короленка (1998 р.), здобула кваліфікацію вчителя початкових класів.

– *Тема кандидатської дисертації, місце і рік захисту, науковий керівник:*

Підготовка майбутніх учителів початкових класів до соціалізації учнів засобами театрального мистецтва : дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти». – К., 2004. Захищена в Інституті педагогіки і психології професійної освіти імені Павла Тичини. Науковий керівник – доктор педагогічних наук, професор М. П. Лещенко.

– *Наукові інтереси:*

професійно-мовленнєва підготовка майбутніх вихователів до навчання мови дітей дошкільного віку. Має понад 80 наукових та навчально-методичних праць.

– *Основні публікації:*

1. Зімакова Л. В. Кафедра початкової і дошкільної освіти / Л. В. Зімакова, А. В. Пасічніченко, О. А. Федій // Психолого-педагогічний факультет Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка: історична, організаційно-педагогічна і науково-методична ретроспектива : монографія / В. І. Березан, Т. О. Благова, Н. В. Гібалова та ін. ; за ред. Н. Д. Карапузової. – Полтава : Дивосвіт, 2014. – С. 112–136.
2. Зімакова Л. В. Формування фонетичної компетенції дошкільників сучасними засобами навчання мови : навч.-метод. посіб. / Л. В. Зімакова, Ж. В. Матюх. – Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2013. – 91 с.
3. Зімакова Л. В. Теоретичні та методичні основи викладання у вищих навчальних закладах курсу «Теорія та методика розвитку рідної мови» / Л. В. Зімакова // Науково-предметна підготовка магістрів спеціальності «Дошкільна освіта» : навч. посіб. / [О. А. Федій, О. О. Вашак, О. А. Гніздилова та ін. ; за ред. О. А. Федій]. – К. : Центр учбової літератури, 2014. – С. 95–133.
4. Зімакова Л. В. Інноваційні технології навчання у лінгводидактичній підготовці майбутніх вихователів дітей дошкільного віку : навч.-метод. посіб. / Л. В. Зімакова, К. М. Крохмальна. – Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2015. – 82 с.
5. Зімакова Л. В. Підготовка майбутніх вихователів до формування фонетичної компетенції дошкільників / Л. В. Зімакова // Вісник Прикарпатського національного університету. – Серія «Педагогіка». – 2013. – Вип. XLVIII. – С. 49–53.
6. Зімакова Л. В. Змістовий компонент лінгводидактичної підготовки майбутніх вихователів дітей дошкільного віку: аналіз та перспективи / Л. В. Зімакова // Вісник Черкаського університету : наук. журнал. – Серія «Педагогічні науки». – Черкаси, 2014. – № 34 (327). – С. 50–55.
7. Зімакова Л. В. Професійна підготовка майбутніх магістрів дошкільної освіти до викладання лінгводидактичних дисциплін / Л. В. Зімакова // Педагогічні науки : зб. наук. праць. – Полтава. – 2014. – № 61–62. – С. 126–133.
8. Зімакова Л. В. Шляхи становлення соціального самовизначення майбутніх педагогів: мистецько-педагогічний пошук / Л. В. Зімакова, О. Ю. Тупиця // Nauka i innowacja – 2015 : materialy XI Miedzynar. nauk.-prakt. konf. – Przemysl :

- Nauka i studia, 2015. – Vol. 5 : Psychologia i socjologia. Pedagogiczne nauki. – С. 62–67.
9. Зімакова Л. В. Сучасна дитяча книга у комунікативно-мовленнєвому розвитку дитини / Л. В. Зімакова // Педагогіка та психологія : зб. наук. праць / за заг. ред. І. Ф. Прокопенка, С. Т. Золотухіної. – Харків : Рожко С. Г., 2016. – Вип. 54. – С. 84–96.
10. Зімакова Л. В. Виховання комунікативно-мовленнєвих мотивів дошкільників/ Л. В. Зімакова // Педагогіка та психологія : зб. наук. праць / за заг. ред. І. Ф. Прокопенка, С. Т. Золотухіної. – Харків : Рожко С. Г., 2017. – Вип. 56 – С. 136–148.

– *Навчальні дисципліни, які викладає:*

дошкільна лінгводидактика; теорія та технології організації комунікативно-мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку; теоретичні і методичні основи викладання дошкільної лінгводидактики; основи компаративної педагогіки; етика та психологія педагогічного спілкування; теоретичні та методичні основи викладання дисциплін з художньо-естетичного розвитку дошкільників; педагогічна творчість.

КАРАПУЗОВА Ірина Валеріївна

– *ORCID (ID):*

orcid.org/0000-0003-3552-080X

– *Посада, науковий ступінь, учене звання, інші обов'язки:*

доцент кафедри дошкільної освіти, кандидат педагогічних наук, член ученої ради психолого-педагогічного факультету.

– *Освіта:*

закінчила психолого-педагогічний факультет Полтавського державного педагогічного університету імені В. Г. Короленка (2000 р.), здобула кваліфікацію викладача дошкільної педагогіки і психології, вихователя з правом проведення занять англійською мовою, практичного психолога у закладах освіти.

– *Тема кандидатської дисертації, місце і рік захисту, науковий керівник:*

Організація педагогічної підтримки майбутніх учителів у процесі навчання : дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія та методика професійної освіти». – Полтава, 2010. Захищена в Полтавському національному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка. Науковий керівник – член-кореспондент АПН України, доктор педагогічних наук, професор В. І. Лозова.

– *Наукові інтереси:*

проблеми професійної підготовки майбутніх вихователів до ознайомлення дошкільників із природою та організації педагогічної підтримки студентів у процесі навчання. Має понад 50 наукових і навчально-методичних праць.

– Основні публікації:

1. Карапузова І. В. Основи природознавства : підруч. / Н. Д. Карапузова, І. В. Карапузова, В. М. Помогайбо, Є. А. Починок. – К. : ВЦ «Академія», 2014. – 368 с. – (Серія «Альма-матер»).
2. Карапузова І. В. Теоретичні та методичні основи викладання у вищих навчальних закладах курсу «Основи природознавства з методикою» / І. В. Карапузова // Науково-предметна підготовка магістрів спеціальності «Дошкільна освіта» : навч. посіб. / [О. А. Федій, О. О. Вашак, О. А. Гнізділова та ін. ; за ред. О. А. Федій]. – К. : Центр учбової літератури, 2014. – С. 134–158.
3. Карапузова І. В. Наступність між дошкільною та початковою освітою в системі екологічного виховання / І. В. Карапузова // Актуальні проблеми дошкілля : зб. наук. праць / за ред. М. Чепіль. – Дрогобич : ДДПУ імені Івана Франка, 2012. – С. 33–42.
4. Карапузова І. В. Організація технології педагогічної підтримки студентів із труднощами у навчально-дослідній діяльності / І. В. Карапузова // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах : зб. наук. праць / голов. ред. Т. І. Сущенко. – Запоріжжя : КПУ, 2015. – Вип. № 45 (98). – С. 117–123.
5. Карапузова І. В. Вимоги до здійснення педагогічної підтримки майбутніх учителів у процесі навчання / І. В. Карапузова // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології : наук. журнал / голов. ред. А. А. Сбруєва. – Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2015. – № 10 (54). – С. 100–110.
6. Карапузова І. В. Дитяче експериментування: реалії та перспективи / І. В. Карапузова, С. С. Бурсова // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології : наук. журнал / голов. ред. А. А. Сбруєва. – Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. – № 9 (63). – С. 39–49.

– Навчальні дисципліни, які викладає:

основи природознавства з методикою ознайомлення дітей з природою; організація дослідницько-експериментальної діяльності дітей в природі; технології ознайомлення дітей з природою; технології організації сенсорно-пізнавальної діяльності дітей дошкільного віку; теоретичні та методичні основи викладання у вищих навчальних закладах курсу «Основи природознавства з методикою».

КОВАЛЕВСЬКА Наталія Володимирівна

– *ORCID (ID):*

orcid.org/0000-0003-1149-4109

– *Посада, науковий ступінь, учене звання, інші обов'язки:*

доцент кафедри дошкільної освіти, кандидат педагогічних наук, член ученої ради психолого-педагогічного факультету.

– *Освіта:*

закінчила психолого-педагогічний факультет Полтавського державного педагогічного університету імені В. Г. Короленка (2001 р.), здобула сту-

пільн магістра педагогічної освіти, кваліфікацію викладача дошкільної педагогіки та методик дошкільного виховання.

– *Тема кандидатської дисертації, місце і рік захисту, науковий керівник:*

Підготовка студентів факультетів дошкільної педагогіки до роботи в умовах сім'ї : дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти». – К., 2007. Захищена в Інституті педагогіки і психології професійної освіти НАПН України. Науковий керівник – доктор педагогічних наук, професор М. П. Лещенко.

– *Наукові інтереси:*

проблеми професійної підготовки майбутніх вихователів дітей дошкільного віку до роботи у сім'ї, до співпраці з родинами, проблеми формування ігрової компетентності дітей дошкільного віку, організації освітнього середовища в умовах сучасного ДНЗ. Має понад 50 наукових праць.

– *Основні публікації:*

1. Ковалевська Н. В. Підготовка майбутніх вихователів до формування самостійності у дітей дошкільного віку : навч.-метод. посіб. для студ. спец. 6.010101 «Дошкільна освіта», вихователів, методистів, завідувачів дошкільних закладів / Н. Ковалевська, Ю. Бондаренко. – Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2013 – 120 с.
2. Ковалевська Н. В. Шляхи оптимізації взаємодії ДНЗ і сім'ї в сучасних умовах : навч.-метод. посіб. для студ. спец. 6.010101 «Дошкільна освіта», вихователів, методистів, завідувачів дошкільних закладів / Н. Ковалевська, М. Петрович. – Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2013. – 92 с.
3. Ковалевська Н. В. Магістерська робота / Н. В. Ковалевська // Науково-предметна підготовка магістрів спеціальності «Дошкільна освіта» : навч. посіб. / [О. А. Федій, О. О. Вашак, О. А. Гнізділова та ін. ; за ред. О. А. Федій]. – К. : Центр учбової літератури, 2014. – С. 285–302.
4. Ковалевська Н. В. Використання сучасного іграшкового матеріалу в роботі з дітьми раннього віку : навч.-метод. посіб. для студ. напряму підготовки 6.010101 «Дошкільна освіта», вихователів, методистів ДНЗ / Н. В. Ковалевська, Н. І. Новоселецька. – Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2015. – 80 с.
5. Ковалевська Н. В. Теоретико-методичні підходи герменевтики як педагогічного феномену у професійній підготовці майбутніх педагогів / А. В. Пасічніченко, Н. В. Ковалевська // Вісник Черкаського університету. – Серія «Педагогічні науки». – Черкаси, 2014. – Вип. № 34 (327). – С. 109–114.
6. Ковалевська Н. В. Формування психологічної компетентності майбутнього вихователя дошкільного навчального закладу у процесі професійної підготовки / Н. В. Ковалевська, А. В. Пасічніченко // Педагогіка та психологія : зб. наук. праць ; за ред. І. Ф. Прокопенка, С. Т. Золотухіної. – Харків : Рожко С. Г., 2016. – Вип. 53. – С. 340–349.
7. Ковалевська Н. В. Сучасні уявлення про освітнє середовище як психолого-педагогічний феномен / Н. В. Ковалевська, А. В. Пасічніченко // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології : наук. журнал / голов. ред. А. А. Сбруєва. – Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. – № 9 (63). – С. 48–53.
8. Ковалевська Н. В. Навчальна дисципліна «Теорія та методика співпраці з родинами» у системі професійної підготовки майбутніх вихователів дітей ран-

нього та дошкільного віку / Н. В. Ковалевська // Імідж сучасного педагога. – 2017. – № 47. – С. 35–37.

9. Ковалевська Н. В. Впровадження у роботу дошкільного навчального закладу нової форми співпраці – сімейний клуб / Н. В. Ковалевська // Педагогічна освіта: теорія і практика : зб. наук. праць / голов. ред. В. М. Лабунець. – Кам'янець-Подільський, 2017. – Вип. 2 (23). – Ч. 2. – С. 179–184.

– *Навчальні дисципліни, які викладає:*

історія дошкільної педагогіки; методика роботи домашнього вихователя; теорія і методика співпраці з родинами; педагогічна психологія; технології формування ігрової компетентності дошкільників; сучасні технології організації дошкільної освіти в ДНЗ та сім'ї; організація наукових досліджень.

МАНЖЕЛІЙ Наталія Михайлівна

– *ORCID (ID):*

orcid.org/0000-0003-1030-764X

– *Посада, науковий ступінь, учене звання, інші обов'язки:*

доцент кафедри дошкільної освіти, кандидат педагогічних наук.

– *Освіта:*

закінчила педагогічний факультет Полтавського державного педагогічного інституту імені В. Г. Короленка (1984 р.), здобула кваліфікацію вчителя початкових класів середньої школи.

– *Тема кандидатської дисертації, місце і рік захисту, науковий керівник:*

Педагогічні умови функціонування сільських навчально-виховних комплексів «школа – дитячий садок» : дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.01 «Теорія та історія педагогіки». – Полтава, 1995. Захищена в Харківському державному педагогічному університеті ім. Г. С. Сковороди. Науковий керівник – член-кореспондент НАПН України, доктор педагогічних наук, професор А. М. Бойко.

– *Наукові інтереси:*

дослідження в галузі теорії та історії педагогіки, сімейної педагогіки, наступності дошкільної і початкової ланок освіти, організації навчально-виховного процесу в навчально-виховному комплексі «дошкільний навчальний заклад – загальноосвітній навчальний заклад». Має понад 100 наукових і навчально-методичних праць.

– *Основні публікації:*

1. Манжелій Н. М. Духнович Олександр Васильович / Н. М. Манжелій // 25 видатних українських педагогів : підруч. / за ред. А. М. Бойко. – Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2016. – С. 60–71.
2. Манжелій Н. М. Моральне виховання особистості у педагогічній спадщині В. О. Сухомлинського : навч.-метод. посіб. для студ. спец. 6.010101 «Дошкільна

- освіта», вихователів, методистів, завідувачів дошкільних закладів / Н. М. Манжелій, О. В. Вакуленко. – Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2013. – 64 с.
3. Манжелій Н. М. Використання народних традицій у процесі національного виховання молодших школярів : навч.-метод. посіб. для студ. спец. 7.010101 «Початкова освіта», вчителів початкової школи / Н. М. Манжелій, С. І. Жмурко. – Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2014. – 94 с.
  4. Манжелій Н. М. Підготовка майбутніх вчителів початкової школи до взаємодії з сучасною сім'єю : навч.-метод. посіб. для студ. спец. 7.01010201 «Початкова освіта», вчителів початкової школи / Н. М. Манжелій, М. О. Бурда. – Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2015. – 124 с.
  5. Манжелій Н. М. Роль сім'ї у процесі формування гармонійної особистості дошкільника / Н. М. Манжелій, О. В. Федірко // Інноваційний потенціал професійної підготовки майбутніх фахівців початкової і дошкільної освіти : зб. наук. праць. – Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2013. – Вип. 1. – С. 187–196.
  6. Манжелій Н. М. Виховний потенціал сучасної сім'ї / Н. М. Манжелій, М. О. Бурда // Інноваційний потенціал професійної підготовки майбутніх фахівців початкової і дошкільної освіти : зб. наук. праць. – Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2015. – Вип. 3. – С. 246–261.
  7. Манжелій Н. М. Самостійна робота як складова професійної підготовки майбутнього вчителя початкової школи / Н. М. Манжелій // Інноваційний потенціал професійної підготовки майбутніх фахівців початкової і дошкільної освіти : зб. наук. праць. – Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2016. – Вип. 4. – С. 147–153.
  8. Манжелій Н. М. Формування готовності до взаємодії з батьками у майбутніх вчителів початкової школи / Н. М. Манжелій // Актуальні проблеми формування творчої особистості педагога в контексті наступності дошкільної та початкової освіти : матеріали Інтернет-конференції (Вінниця, 10–11 лист. 2015 р.). – Вінниця : Нілан-ЛТД, 2015. – С. 263–267.
  9. Манжелій Н. М. Сутність та структурні компоненти екологічно безпечної поведінки дошкільників / Н. М. Манжелій, О. О. Вашак // Педагогічна освіта: теорія і практика : зб. наук. праць / голов. ред. В. М. Лабунець. – Кам'янець-Подільський, 2016. – Вип. 2 (21). – Ч. 2. – С. 206–212.
  10. Манжелій Н. М. Становлення і розвиток навчально-виховних комплексів: ретроспективний аналіз / Н. М. Манжелій, О. О. Вашак // Людинознавчі студії : зб. наук. праць ДДПУ імені Івана Франка. – Серія «Педагогіка» / голов. ред. М. Чепіль. – Дрогобич : ДДПУ імені Івана Франка, 2017. – Вип. 5 (37). – С. 98–108.

– Нагороди, премії, відзнаки:

лауреат Полтавської обласної премії імені А. С. Макаренка в номінації «Вищі навчальні заклади» (2009 р.), грамоти Полтавської обласної державної адміністрації (2008, 2015 рр.), Полтавської обласної ради (2017 р.), Подяка міського голови (2014 р.) за багаторічну сумлінну працю, високий професіоналізм, вагомий особистий внесок у підготовку висококваліфікованих кадрів.

– Навчальні дисципліни, які викладає:

педагогіка; історія педагогіки; педагогіка сімейного виховання; теорія виховання; дидактика; актуальні проблеми педагогіки; освітній процес у НВК.

ПАСІЧНІЧЕНКО Анжела Василівна

– *ORCID (ID):*

orcid.org/0000-0002-5500-0070

– *Посада, науковий ступінь, учене звання, інші обов'язки:*

доцент кафедри дошкільної освіти, кандидат психологічних наук.

– *Освіта:*

закінчила психолого-педагогічний факультет Полтавського державного педагогічного інституту імені В. Г. Короленка (1994 р.), здобула кваліфікацію викладача дошкільної педагогіки і психології, вихователя.

– *Тема кандидатської дисертації, місце і рік захисту, науковий керівник:*

Становлення статусу дітей у групі на етапі переходу від старшого дошкільного до молодшого шкільного віку : дис. ... канд. пед. наук : спец. 19.00.07 «Педагогічна та вікова психологія». – К., 2003. Захищена в Інституті психології імені Г. С. Костюка НАПН України. Науковий керівник – кандидат психологічних наук, старший науковий співробітник В. В. Андрієвська.

– *Наукові інтереси:*

соціально-психологічний розвиток дитини, проблеми соціалізації дітей дошкільного віку, зокрема формування міжособистісних взаємин у групах дошкільників, становлення статусу в дитячих групах, соціально-емоційний розвиток дітей. Має 60 наукових і навчально-методичних праць.

– *Основні публікації:*

1. Пасічніченко А. В. Становлення соціально-психологічного статусу дошкільника у групі ровесників / А. В. Пасічніченко // Психолого-педагогічні проблеми розвитку особистості : монографія / за ред. В. Ф. Моргуна, Л. В. Герасименко, Р. М. Білоус]. – Кременчук : КрНУ імені Михайла Остроградського, 2016. – С. 205–219.
2. Пасічніченко А. В. Психолого-педагогічні основи організації взаємодії дітей дошкільного віку / А. В. Пасічніченко // Науково-предметна підготовка магістрів спеціальності «Дошкільна освіта» : навч. посіб. / [О. А. Федій, О. О. Васьк, О. А. Гнізділова та ін. ; за ред. О. А. Федій]. – К. : Центр учбової літератури, 2014. – С. 236–274.
3. Пасічніченко А. В. Сприймання та розуміння емоційних станів людини як фактор соціалізації дошкільника : навч.-метод. посіб. для студ. спец. 6.010101, 7.01010101 «Дошкільна освіта», вихователів, методистів ДНЗ / А. В. Пасічніченко, Л. В. Гришко. – Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2013. – 92 с.
4. Пасічніченко А. В. Емоційне ставлення до себе та ровесників як чинник формування взаємин дітей дошкільного віку : навч.-метод. посіб. / А. В. Пасічніченко, А. В. Барнаш. – Полтава, 2014. – 79 с.

– Основні публікації:

1. Бурсова С. С. Теоретико-прикладні аспекти впровадження педагогічної підтримки у навчально-виховний процес дошкільного закладу / С. С. Бурсова // Психолого-педагогічні проблеми сільської школи : зб. наук. праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини / голов. ред. Н. С. Побірченко. – Умань : Жовтий О. О., 2013. – Вип. 47. – С. 117–121.
2. Бурсова С. С. Підготовка майбутніх вихователів у рамках вивчення спецкурсу «Організація педагогічної підтримки дітей у період адаптації до ДНЗ» / С. С. Бурсова // Проблеми підготовки сучасного вчителя : зб. наук. праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини / голов. ред. Н. С. Побірченко. – Умань : Жовтий О. О., 2013. – Вип. 8. – Ч. 2. – С. 137–143.
3. Бурсова С. С. Особливості роботи вихователя дошкільного закладу з батьками в умовах педагогічної підтримки дитини / С. С. Бурсова // Імідж сучасного педагога. – 2014. – № 7 (146). – С. 62–64.
4. Бурсова С. С. Розвивальне середовище як умова ефективної організації педагогічної підтримки дітей дошкільного віку / С. С. Бурсова // Вісник Черкаського університету. – Серія «Педагогічні науки». – Черкаси, 2014. – Вип. 34 (327). – С. 11–16.
5. Бурсова С. С. Управлінський аспект педагогічної підтримки дітей в умовах адаптації їх до дошкільного навчального закладу / С. С. Бурсова // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах : зб. наук. праць / голов. ред. Т. І. Суценок. – Запоріжжя : КПУ, 2015. – Вип. 45 (98). – С. 80–86.
6. Бурсова С. С. Дитяче експериментування: реалії та перспективи / С. С. Бурсова, І. В. Карапузова // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології : наук. журнал / голов. ред. А. А. Сбруєва. – Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. – № 9 (63). – С. 39–50.
7. Бурсова С. С. Реалізація системи П. Іванова в закладах освіти / С. С. Бурсова, І. В. Карапузова // Педагогічна освіта: теорія і практика : зб. наук. праць / голов. ред. В. М. Лабунець. – Кам'янець-Подільський, 2017. – Вип. 1 (22). – Ч. 2. – С. 159–164.

– Навчальні дисципліни, які викладає:

теорія та методика фізичного виховання та валеологічної освіти дошкільників; ознайомлення дітей з суспільним довкіллям; фізкультурно-оздоровча діяльність дітей у ДНЗ.